

gona, najznamenitijih učenjaka iz družbe Isusove, ali tako, da je i njegovo oštroomje izbijalo, kojim je on i novija pitanja kao n. pr. o magnetizmu, spiritizmu, o radnicima, o štrajku, o burzovnim i bankovnim poslima itd. znanstveno i sistematski obraditi znao, kako su to i oni stariji moraliste pitanja svojega vremena obradili.

Pored svoje moralke izdao je Lehmkuhl god. 1902. svoje *Casus conscientiae* u dvije sveske, u kojima je on više stotina slučajeva, i to dosta zakučastih i neobičnih oštroomno i svestrano riješio. Osim ovih *Casusa* obradio je Lehmkuhl kroz to vrijeme sve do ove godine bezbroj slučajeva u raznim časopisima, osobito pako u Linačkom *Quartalschriftu*.

Naravski da ni socijalno pitanje nije pustio s vida, već je i na tom polju bio se iskazao sa dvije svoje radnje: »*Di soziale Frage und die Staatsgewalt*« i »*Die internationale Regelung der sozialen Frage*«.

Mnogo je uradio Lehmkuhl na polju ascetike.

U važnom i savremenom pitanju antialkoholizma upitan izjavio se Lehmkuhl protiv pretjeravanja, a za umjereni užitek alkohola.

Mnogo je uradio ovaj učenjak i privatnim putem odgovarajući na nebrojena pitanja i rješenje slučajeva, što su sa svih strana na njega stavljali kao na kakovo proročište.

Zanimivo je, što je Lehmkuhl i ove godine dovršio zadnje svoje djelo »*Praecipue quaestiones morales iuri novi codicis adaptatae*«, u kojem je najnovijim ustanovama kanonskoga prava prilagodio svoje moralno djelo, kako su to činili i ostali autori bogoslovlja moralnoga. Vječna mu spomen!

Recenzije.

Codex iuris canonici Pii X. Pontificis Maximi iussu digestus Benedicti XV. auctoritate promulgatus. Romae. Typis polyglottis Vaticanis 1917.

Tandem post tot discrimina rerum, dobili smo preko knjižare Herderove jedan primjerak ove knjige,

na koju moradosmo cijelu godinu dana čekati, budući da su prometne prilike poradi ratnoga stanja izravni uvoz robe iz Italije priječile.

Kao predgovor ovome djelu služi apostolska konstitucija Benedikta XV. »*Providentissima*« izdana na Duhove 1917., kojom se ovaj novi kodex proglašuje tako, da

sve zakonske ustanove u njemu sadržane u krjepost stupaju za cjelokupnu Crkvu katoličku.

Cio kodex razdijeljen je na pet dijelova, na pet knjiga.

Prva knjiga sadrži općenite ustanove — *normae generales* — de legibus, de consuetudinibus, de temporis supputatione, de rescriptis, de privilegiis, de dispensationibus.

Druga knjiga nosi naslov de *Personis*, i to I. de clericis in genere et in specie, II. de religiosis i III. de laicis. U ovom trećem dijelu govori se de fidelium associationibus in genere (tit. XVIII.), et in specie: de Tertiis Ordinibus saecularium, de confraternitatibus et piis unionibus, de Archiconfraternitatibus et primariis unionibus (tit. XIX.). Dočim u prva dva dijela nalazi se poznata materija crkvenoga prava. Prvi dio imade dvije sekcije, od kojih prva govori de clericis in genere: de clericorum adscriptione alicui dioecesi (tit. I.), de iuribus et privilegiis clericorum (tit. II.), de obligationibus clericorum (tit. III.), de officiis ecclesiasticis i to: cap. I. de provisione officiorum eccl.; de libera collatione (art. I.), de electione (art. II.), de postulatione (art. III.) i cap. II. de amissione officiorum ecclesiasticorum. Ovo je sve titulus IV. De potestate ordinaria et delegata (tit. V.) et de reductione clericorum ad statum laicalem (tit. VI.). Druga sekcija govori de clericis in specie, de suprema potestate govori tit. VII., a tu je govor de Rom. Pontifice, de Concilio oecumenico, de Cardinalibus, de Curia Romana, de Legatis Rom. Pontif., de Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, de Conciliis plenariis, et provincialibus, de Vicariis et Praefectis Apostolicis de Administratoribus Apostolicis i napokon de Praelatis inferioribus. — Tit. VIII. govori de potestate episcopali, imade pak II poglavlja: de Episcopis, de Coadjutoribus et Auxiliariis Episcoporum, de Synodo dioecesana, de Curia dioecesana (de Vicario generali, de Cellario, de examinatore synodalibus et parochis consultoribus), de

Capitulis canonicorum, de consultoribus dioecesanis, de Sede impedita aut vacante ac de Vicario capitulari, de vicariis foraneis, de parochis, de vicariis paroeialibus i de ecclesiarum rectoribus. — Tituli IX. pa do XVII. govore o redovnicima: de erectione et suppressione religionis, provinciae, domus (tit. IX.), de religiosorum regimine (tit. X.), de admissione in religionem (tit. XI.), de ratione studiorum in religionibus eccl. (tit. XII.), de obligationibus et privilegiis religiosorum (tit. XIII.), de transitu ad aliam religionem (tit. XIV.), de egressu e religione (tit. XV.), de dimissione religiosorum (tit. XVI.) i de societatibus sive virorum sive mulierum in communi viventium sine votis (tit. XVII.) Toliko toga sadržava ova prva knjiga — zaista ogroman materijal ovoga zakonika.

Treća knjiga je de *rebus*. To su u prvom redu sv. sakramenti. O njima govori dio prvi ove knjige i u 7 titula raspravlja se o sedam sv. sakramenata, dok je tit. VIII. de sacramentalibus. Drugi dio je De locis et temporibus sacris. Prva sekcija ovoga drugoga dijela treće knjige ima tit. IX. de ecclesiis, tit. X. de oratoriis, tit. XI. de altaribus, tit. XII. de sepultura ecclesiastica. Druga sekcija ima tit. XIII. de diebus festis i tit. XIV. de abstinentia et ieunio. Treći dio ove treće knjige govori de cultu divino. Tit. XV. de custodia et cultu SS. Euchar., tit. XVI. de cultu Sanctorum, sacr. imaginum et reliquiarum, tit. XVII. de sacris processionibus, tit. XVIII. de sacra suppellectili, tit. XIX. de voto et iuramento. Četvrti dio govori de magisterio ecclesiastico. Tit. XX. de divini verbi praedicatione, tit. XXI. de Seminariis, tit. XXII. de Scholis, tit. XXIII. de praevia censura librorum i tit. XXIV. de fidei professione. Peti dio je de beneficiis aliisque institutis eccl. non collegialibus u dva titula XXV. i XXVI., od kojih onaj prvi je de beneficiis (de erectione, unione, translatione, divisione, dismembratione, conversione et suppressione, de collatione bene-

ficiorum, de iure patronatus, de iuribus et obligationibus beneficiatorum de dimissione et permutatione beneficiatorum, a drugi de aliis institutis (hospitalia, orphanotrophia etc.). Šesti i posljednji dio je de bonis Ecclesiae temporalibus i imade četiri titula, od kojih tit. XXVII. de bonis eccl. aquirendis, tit. XXVIII. de bonis eccl. administrandis, tit. XXIX. de contractibus, tit. XXX. de piis fundationibus.

Četvrta knjiga nosi naslov *De processibus*. U prvom dijelu govori se de iudiciis. Sectio I. de iudiciis in genere ima 17 titula, a Sectio II. de peculiaribus normis in certis quibusdam iudiciis servandis (in iudiciis criminalibus, in causis matrimonialibus, in causis contra sacram ordinationem). U drugom dijelu govori se *De causis beatificationis Servorum Dei et canonizationis*. Ovo je novi dio zakonika. O tom su postojali i dosada posebni propisi, ali ih nije bilo in corpore iuris canonici. U trećem dijelu govori se de modo procedendi in nonnullis expediendis negotiis vel sanctionibus poenalibus applicandis, i to de modo procedendi; in remotione parochorum inamovibilium (tit. XXVII.), amovibilium (tit. XXVIII.), in translatione parochorum (tit. XXIX.) contra clericos non residentes (tit. XXX.), contra clericos concubinaros (tit. XXXI.), contra parochum negligentem (tit. XXXII.), in suspensione ex informata conscientia inligenda (tit. XXXIII.).

Peta i posljednja knjiga nosi naslov: *De delictis et poenis*. U prvom dijelu ove knjige govori se de delictis, u drugom de poenis (Sectio I. in genere, Sectio II. in specie), u trećem de poenis in singula delicta: in delicta contra fidem, contra religionem, contra auctoritates, contra vitam, contra veritatem, contra administrationem vel susceptionem sacramentorum, contra obligationes proprias status clericalis vel religiosi, contra officia et beneficia eccl. i contra abusum potestatis vel officii ecclesiastici. U ovoj se knjizi sadržaje kazneno pravo Crkve katoličke.

Pod kraj nižu se najznamenitija Documenta, osam konstitucija, koje ostaju u krjeposti poradi svoje važnosti i osebujnosti.

Codex iuris canonici izdan je u tri različita izdanja, u oktavi, u dvanaestini i u šesnaestini. Prema toj veličini i cijena je razna. Ali danas se ne može birati, kakav format hoćeš, nego kakav možeš dobiti. Isto tako ne može se kupiti ova knjiga za cijenu originalnu od 15 franaka, nego pod cijenu, koju traži trgovac knjižar. Heder n. pr. traži 42 K, s poštarinom K 43.20. U narednim brojevima osvrnut ćemo se поблиže na pojedine dijelove.

Dr. P a z m a n.

Zimmermann Otto S. I.:
Warum Schuld und Schmerz? 8° str. VIII + 114. Freiburg 1918. Herder'sche Verlagshandlung. Cijena broš. 2 M.

Pisac ove izvanredne knjižice sâm veli u Predgovoru, da je u njoj sadržana ona njegova grada, koja mu se nalazi razasuta u više članaka. Što ih je objelodanio u »*Stimmen der Zeit*« i »*Zeitschrift für kathol. Theologie*«, a radi o tome, da se svedu na pravu mjeru pogriješna mišljenja o Božjoj providnosti, koja dozvoljava zlo na ovom svijetu.

Svijet je dobar. To ne valja dođuše shvatiti u optimističkom smislu, kao da je ovaj svijet najbolji od svih mogućih svijetova, ali niti u smislu pesimističkom, kao da je ovaj svijet najgori ili makar i zao; nego valja poći zlatnom sredinom. Još prije nego li je ovaj svijet stvoren, lebdio je on pred očima Stvoriteljevim kao veliko dobro, pa je to i potvrdio Stvoritelj sâm, poklem ga je stvorio. »*Et vidit Deus cuncta quae fecerat: et erant valde bona*« Gen. I, 31. Mnogo što dobra, vrijedna i dostojna, ne bi moglo ni postati, kad ne bi bilo zla, pa i isti ovaj svijet bio bi manje dobar, kad bi bilo manje zla.

Ljudi su po naravi svojoj neodlučni, kad se radi o moralu. Mi